

Állítsuk meg a dohánytermékek tiltott kereskedelmét!

Dohányzásmentes Világnap – 2015. május 31.

Minden év május 31-én a WHO és partnerei a Dohányzásmentes Világnap (WNTD) segítségével kívánják felhívni a figyelmet a dohányzás okozta egészség kockázatokra, valamint a dohánytermékek fogyasztásának visszaszorítását elősegítő beavatkozások szorgalmazására.

A 2015. évi Dohányzásmentes Világnap kapcsán a WHO arra szólítja fel a tagországokat, hogy törekedjenek együttes erővel a dohánytermékek tiltott kereskedelmének felszámolására. A dohánytermékek tiltott kereskedelme különböző szempontokból is jelentős globális probléma, beleértve az egészségi, jogi, gazdasági, kormányzati és a korrupciós vonatkozásokat is.

Számos tényező indokolja, hogy a tiltott kereskedelem elleni küzdelmet az Európai Régióban prioritásként kezeljék. Összehasonlítva a WHO más régióival, az Európai Régió számos kedvezőtlen jellegű első helyezést birtokol.

A Régióban:

- a legmagasabb a dohányzási prevalencia
- a legmagasabb a dohányzásnak tulajdonítható halálozás
- a legmagasabb a cigaretta adószint
- a legmagasabb a lefoglalt cigaretta mennyiség a világon.

A tiltott kereskedelem felszámolásával az Európai Régió nyerne a legtöbbet. Az olcsó illegális cigaretta könnyű elérhetősége növeli a fogyasztást és a dohányzással összefüggő halálozások számát egyaránt. Ezért a tiltott kereskedelem visszaszorítása vagy felszámolása - az árak emelése révén – csökkentené a dohánytermékek fogyasztását és a korai halálozás mértékét.

A tiltott cigarettapiac aránya becslések szerint 6% és 10% közé tehető Európában. Ha sikerülne felszámolni az európai illegális dohánykereskedelmet, a kormányok jelentős többletbevételhez jutnának. Annak érdekében, hogy ezek a kulcsfontosságú kérdések a legnagyobb prioritást élvezzék, az összes európai kormánynak ratifikálnia kell „A Dohánytermékek Tiltott Kereskedelmének Felszámolására Szolgáló Jegyzőkönyvet”, amely a tagországok számára fontos eszköz lehet az állami bevételek növelése, valamint a dohányzással összefüggő halálozási és megbetegedési arányok csökkentése érdekében tett intézkedések szempontjából.

2015. januárra az európai tagállamok közül Ausztria és Spanyolország, az első 6 részes fél között írta alá a Jegyzőkönyvet (Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products) a dohánytermékek tiltott kereskedelmének felszámolására vonatkozóan – ez a WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének (WHO FCTC) első jegyzőkönyve. Az Európai Régió 20 országa és az Európai Unió (EU) már aláírta a Jegyzőkönyvet (globálisan a WHO FCTC 54 részes fele tette ezt meg).

A probléma nagyságrendjéről

Tanulmányok alapján – beleértve a globális Vámközösség információit – 10 szál cigarettából egyet (azaz minden 10. cigarettát) az illegális dohánypiacról szereznek be világszerte. Az Európai Bizottság becslése szerint az illegális cigarettakereskedelem az EU és tagállamai számára évente több mint 10 milliárd €adó- és vámbevétel kiesést jelent.

A tiltott kereskedelem nemcsak a magas jövedelmű országokban jelent problémát; a világ összes országa ki van téve valamilyen formában ennek a jelenségnek. A tiltott dohánykereskedelem veszélyeire adott válaszul a nemzetközi közösség 2012 novemberében megtárgyalta és elfogadta a *Dohánytermékek Tiltott Kereskedelmének Megszüntetéséről* szóló Jegyzőkönyvet, a WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének első jegyzőkönyvét.

A 2015. évi kampány céljai

- Felhívni a figyelmet a dohánytermékek tiltott kereskedelmének az emberek egészségére gyakorolt káros hatásaira, különös tekintettel a fiatalok és az alacsony jövedelmű csoportok kapcsán, a megnövekedett hozzáférhetőség és e termékek alacsonyabb költségei miatti megfizethetőség következtében.
 - Bemutatni, hogyan rombolja a tiltott dohánytermékek kereskedelme az egészségprogramok, a dohányzás ellenőrzési politika, - mint a megemelt adók és árszintek - a képes egészségvédő feliratok és egyéb intézkedések hatékonyságát.
 - Bemutatni hogyan vesz részt a dohányipar a dohánytermékek tiltott kereskedelmében.
 - Kihangsúlyozni, hogy a dohánytermékek tiltott kereskedelme az egyik eszköze a bűnözői csoportok vagyonfelhalmozásának más szervezett bűnözési tevékenységek finanszírozására, beleértve a kábítószer-, az ember- és fegyverkereskedelmet, valamint a terrorizmust.
 - Támogatni a WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének valamennyi részes felét a *Dohánytermékek Tiltott Kereskedelmének Megszüntetéséről* szóló Jegyzőkönyv ratifikálásában, a csatlakozásban és a Jegyzőkönyv alkalmazásában, valamint elősegíteni annak mielőbbi hatálybalépését az összes részes fél aktív bevonása révén.

Globális szinten a dohányzás évente közel 6 millió ember haláláért felelős, ebből 600 ezren nem dohányzóként, a passzív dohányzás következtében veszítik életüket. Ha nem teszünk megfelelő lépéseket, 2030-ra több mint 8 millió ember veszíti életét évente a dohányzás következtében. Ezeknek a megelőzhető haláleseteknek több, mint 80%-a az alacsony- és közepes jövedelmi szintű országokban élő emberek köréből kerül ki.

Kulcsüzenetek

A dohánytermékek tiltott kereskedelme hátrányosan érinti az Ön egészségét és érdekeit egyaránt. Miért is?

1. A tiltott dohánytermékek könnyebben beleviszik a fiatalokat a dohányzás kipróbálásába és a dohányzásba is, mert sokkal megfizethetőbbek. Ezek a tiltott dohánytermékek még félre is vezetnek a fiatal dohányosokat, mivel csomagolásukon nem jelenítik meg a képes egészségvédő feliratokat, emellett időnként kiskorú gyermekeket is bevonnak az illegális értékesítési tevékenységekbe.
2. A tiltott kereskedelem adóbevételeket vesz el a Kormányzattól, amelyet egyébként közszolgáltatásokra is tudnának fordítani, ahelyett, hogy ez bűnözőket gazdagítana.
3. A tiltott kereskedelem felerősíti a korrupciót, gyengíti a jó kormányzás lehetőségét.
4. A dohánygyárak számára jól ismert, hogyan használják a kiskapukat a dohányzás-ellenőrzési kormányzati rendszerekben és hogyan használják ki a dohánytermékek tiltott kereskedelmét.

Cselekvésre való felhívás politikai döntéshozók számára

A politikai döntéshozóknak fel kell ismerniük, hogy a tiltott dohánykereskedelem nemcsak a dohányzás terjedését és a dohányzással összefüggő egészségkövetkezményeket súlyosbítja, hanem ezen túlmenően biztonsági következményei is vannak - a szervezett bűnözés

finanszírozásán keresztül - beleértve a kábítószer-, az ember- és fegyverkereskedelmet, valamint a terrorizmust.

A Jegyzőkönyv ratifikálása szükséges válaszlépés a dohánytermékek tiltott kereskedelmének pénzügyi, jogi és egészség következményeire.

Cselekvésre való felhívás a nyilvánosság számára

A nyilvánosságnak is fel kell ismernie a dohánytermékek tiltott kereskedelmének káros egészségi, gazdasági és társadalmi hatásait, beleértve az emberkereskedelemmel és a szervezett kábítószer-bűnözéssel való összefüggéseket.

A nyilvánosság is csatlakozhat a WNTD figyelemfelkeltő kampányához, többek között a közösségi médián keresztül, annak érdekében, hogy megerősítsék az üzeneteket és tanácsokat, amelyeket a kormányok és a WHO bocsát ki a dohánytermékek tiltott kereskedelmének megfékezése érdekében.

Az akadémiai műhelyeknek

Az akadémiai intézetek vállalhatják a dohánytermékek tiltott kereskedelmének témájában való kiegészítő kutatásokat, annak érdekében, hogy dokumentálják ennek káros hatásait, ugyanúgy, mint az állami bevételekből és a tiltott dohánytermékek kereskedelmi bűncselekményeinek visszaszorításából származó egészséghasznokat.

További kutatási terület a dohányipar illegális dohánykereskedelem támogatásában játszott aktív szerepének vizsgálata.

További információ:

WHO honlapokon angolul:

<http://www.who.int/campaigns/no-tobacco-day/2015/event/en/>

<http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/tobacco/world-no-tobacco-day/2015-stop-illicit-trade-of-tobacco-products>

Demjén Tibor

Dohányzás Fókuszpont

Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet

Postacím: 1096 Budapest, Nagyváradi tér 2. III. em. 321.

T: 06 1 3125 020

F: 06 1 4288 228

Honlap:

Lakosság: <http://www.egeszseg.hu/>

Szakértők: <http://www.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/index.html>